ڕێزو ستایش بۆ جەنگاوەرە نەناسراوەکانی دژی کۆرۆنا … د. زاهیر سوران

مێژووی پڕ خەباتی نەتەوەیی کورد، بەوە ناسراوە کە ئێمە هەمیشە شەری بەرگرییمان کردووە دژی دوژمنان و داگیرکەران وهەرگیز هێرشمان نەکردۆتە سەر هیچ کەس و هیچ وڵاتێك. شەڕی ئەم جارەشمان وەك جاری جاران شەڕی خۆپاراستن و مانەوەمانە تا ڤایرۆسەکە خۆشەویستەکانمانی لێ نەسەندوین. ئەوەی شایانی باسە میللەتان و حکومەتەکانی دونیا بە هەموو هێزی سیاسیی، سەربازیی، ئابووریی، زانستیی، پیشەیی و تەندروستییانەوە ڕۆژو شەویان ناوەتە بان یەك دژی ڤایرۆسی کۆرۆنا. لەو پێناوەشدا ژمارەیەکی بەرچاو ڕاستەوخۆ خۆنەویستانە خۆیان کردۆتە قوربانی لەپێناوی خۆشگوزەرانی میللەتەکەیاندا ئەوانیش دەستکێش لە دەست و دەمامکدارەکانی کەرتی تەندروستین.

ئەو وڵاتانەی کە سیستەمی تەندروستییان تێدا بەرقەراربووەو گوێیان لە شارەزایان و پسپۆرانی بواری تەندروستی گرتووە هەرچەندە بەرپرسیاریەتییەکی گەورەو چارەنووسسازیان خراوەتە سەر شان، وەلێ توانایەکی کەم یان دیاریی کراویان بۆ دابین کراوە یان لەبەردەستیاندا بووەو بەڵام توانیویانە بەر لە بڵاوبوونەوەی ڤایرۆسەکە بگرن و ژیانی سەدان خەڵك لە مردن ڕزگار بکەن. گەر سەیری کارمەندانی تەندروستی وڵاتان بکەین بۆمان دەردەکەوێت کە هەرچەندە ئەوان باشترین کەلوپەلی خۆپاراستنیان لەبەردەستدایە، بەڵام بەداخەوە لە گەڵ ئەوەشدا ژمارەیەك لە کارمەندانی تەندروستییان تووشی ڤایرۆسەکە بوون و یەکەم پزیشکیش د (Li Wanliang) چینی بووکە بە هۆی تووشبوونی بە ڤایرۆسی کۆرۆنا، کۆچی دوایی کرد، هەرچەندە سەرەتا هێندێک لێ ناحاڵییەکان لەسەر هەقبێژی (د. لی) بەرەوڕووی هەڕەشەو سەرزەنشت بووەوە، پاشتر کاتێك کارلە کار ترازاو ڕاستییەکان دەرکەوت و پاشان (د. لی) کۆچی دوایی کرد ئەوسا دەستەڵات چۆکی بۆ ڕاستیبێژی و هەقبێژییەکانی ئەو پزیشکە دادا.

ئەوەی شایانی باسە ڕۆژانە لە سەرتاسەری دونیادا کارمەندانی تەندروستی بە هۆی سەرقاڵی و شەونخونییانەوە لەگەڵ تووشبووان و

مردووان بە ڤایرۆسەکە خۆشیان تووشی ڤایرۆسەکە دەبن و لەو پێناوەشدا ژمارەیەکیشیان گیانیان لەدەست داوە! لە ئیتالیا نزیکەی٤٠ پزیشکیان لێ مردووە، ئەوە جگە لە کارمەندانی بەشەکانی دی. ڕۆژی ٢٨ ی ئادار، ئیتاڵییەکان ئاماژەیان بەو ڕاستییە کرد کە هۆی مردنی کارمەندانی تەندروستی و ئەو هەموو پزیشکە دەگەڕێتەوە بۆ نەبوون وکەمی کەلوپەلی خۆپاراستنی کارمەندی تەندروستی ئەویش بە هۆی ئەو ژمارە گەورە تووشبووەی کە لەناکاو دەرکەوت وکارمەندانی تەندروستی شڵەژاند. چونکە نە ئامادەبوون بۆ وەرگرتنی ئەو هەموو نەخۆشە نە لە توانای پزیشك و نەخۆشخانەکاندا بوون.

ڕۆژی ٢٨ ی ئادار بەرپرسانی سوید، ئەو ڕاستییەیان ڕاگەیاند کە ژمارەیەك لە کارمەندانی بەشی گواستنەوە بە ئامبولانس و هاوکات پزیشکێکیش تووشی ڤایرۆسەکە بووە لە بەشی چاودێری وردا، لە بارێکی خراپدا گوزەر دەکەن و مەترسی هەیە ژمارەیەکی زیادەتر لە کارمەندانی تەندروستی تووشی ڤایرۆسەکە ببن یان بمرن. لای خۆشمان پزیشکێك لە هەولێرو پزیشکی دی لە سلێمانی بە هۆی بینینی نەخۆشەوە (تووشبووی ڤایرۆسەکەوە) تووشی ڤایرۆسەکە بوون و ئێستا هەردووکیان تەندروستیان باشە. ڕاستە بەشێك لە نەخۆشەکانمان چاك بوونەتەوە بەڵام نابێت دوو شتی گرنگ لە بیر بکەین ئەوانیش بریتین لە :-

١-ئەوانەی چاکبوونەتەوە لەشیان بەرگری دژی هەمان ڤایرۆس دروست دەکەن.

٢- بەلام نزیکەی لە ١٤% چاکبووەوەکان لەوانەیە جارێکی دی تووشی ڤایرۆسەکە ببنەوە.

هەرچەندە وڵاتە پێشکەوتووەکان لەناو ئامبولانسەکان و نەخۆشخانەکانیاندا تەواوی و کەلوپەلی پێشکەتوویان لە بەردەستا بووە لەگەڵ ئەوەشدا ئەم ژمارە بەرزە لە کارمەندی تەندروستی تووشبوون و کۆچی دوواییان کردووە. لای خۆشمان هەموومان ماندووبوونیان دەبینین لەبەرئەوە هیوادارم حکومەت نەهێڵێت کەلوپەلی خۆپاراستنی کارمەندەکانی کوردستان کەم ببێتەوە، دەبێت هەمیشە مشوریان بۆ بخوات بۆ ئەوەی بیان پارێزین و تووشی ڤایرۆسەکە نەبن هاوکات دەبێت ئەوانیش دەستی پێوە بگرن.

ماوەیەکە زانایانی ڤایرۆس، تێبینی ئەوەیان کردووە کە ڤایرۆسی کۆرۆنا گەر جوڵەی نەبێت (هۆکاری گواستنەوە) ئەوا لە ماوەی ١٤ ڕۆژاندا چالاکی فرە کەم دەبێتەوە، لە گەرمی ٧٠ پلەدا ٥ خولەکدا

دەمرێت. نزیکەی ٧ ڕۆژان لەسەرڕووی دەرەوەی دەمامکی پزیشکی دەمێنێتەوە، لەبەرئەوە لەوانەیە ئەوە هۆکارێك بوو بێت بۆ بڵاوبوونەوەی لە نێوان کارمەندانی تەندروسیتیدا و پێویستە زوو زوو دەمامکەکانیان بگۆڕن یان پاکژ بکرێنەوە. هەر ئەو زانایانە ئاماژەی پێدەکەن کە ڤایرۆسەکە، لەسەر کاخەز ٣ کاتژمێر دەمێنێتەوە، لەسەر جلوبەرگ و تەختە نزیکەی ٢ ڕۆژان دەژی، لەسەر شووشە نزیکەی ٤ ڕۆژان دەژی، بەڵام لەسەر پلاستیك نزیکەی ٧ ڕۆژان دەمێنێتەوە. (نوفێستی ٢٠٢٠.٣.٢٩) .دەبێت کارمەندانی تەندروستی هەوکردنی چاوەکانی خۆیان و کەسانی دی بە هەند وەربگرن لەبەر ئەوەی پسپۆڕانی چاوی ئەمەریکایی ئاماژە بۆ ڤایرۆسی کۆرۆنا دەکەن کە لەوانەیە ببێتە هۆی سووربوونەوە و هەوکردنی چاوەکان (CDC, Mars 28..2020)

پێویستە ئەو راستییە بزانن، کە سەدان ویژدانداری وەك من خەمخۆرتانەو بە مێشك ودڵ لە تەکتاندایین و هیوادارم کارمەندان وریاتر مامەڵە لەگەڵ نەخۆشەکان، پاکژکردنەوەی ئامبوڵانسەکان و کەلوپەلەکاندا بکەن و ئەو کارمەندەی گومانی لە خۆی کرد کە تەندروستی باش نییە، دڵبێت بۆ دوو دڵی و شەرمکردن پێویستە واز لە کارەکەی بهێنێت و تێستی خۆی بکات، بۆ ئەوەی کەسانی نزیك خۆی تووش نەکات. لە کۆتاییدا پێتان ئێژم :هەرچەندە میللەت و حکومەتی ئێمە بەهای خۆنەویستەکان و جەنگاوەرە ونبووەکانی نازانێت، بەڵام پێویستە ئێوە لە هەوڵی ڕزگارکردنی ژیانی نەخۆشەکاندا بن وبەردەوام کاری مرۆڤانەی پزیشکی خۆتان ئەنجام بدەن بۆ ئەوەی سەربەرزو ویژدان ئاسوودەبن لەبەرئەوەی گەر کارمەندی تەندروستی ویژدانی ئاسوودە نەبێت هەرگیز سەری بەرز نابێت. هیوادارم ئەوانەی لە ١ ئادارەوە گەڕاونەتەوە نیشتمان و خۆیان تێست نەکردووە، دەبێت ئەوانیش بەتەنگ داوای کارمەندانی تەندروستییەوە بێن بۆ تێست کردنیان. بەڕێزان، ئەوە ترس و شەرمی ناوێت، هیچ نییە جگە لە وەرگرتنی بڕێك خوێن، ئەویش بۆ ئەوەیە بە هەموومان زەردەخەنێو پێکەنین و جوڵە بگەڕێنینەوە نێو ماڵەکان، بۆ ئەوەی فشاری دەروونی دانیشتوان کەم بکەینەوە. چونکە ئەم کوردستانە هی هەموومانە بە دەنگ، ڕەنگ، ئاین و بۆچوونە جوداکانەوە جوانەو پێشینان جوانیان فەرمووە: بە یەك دەست چەپڵە لێ نادرێت. هیوادارم کارمەندانی وەزارەتەکانی ناوخۆ و پێشمەرگەش بەرپرسانە لە کاتی ئەرکەکانیاندا خۆیان لە هەموو جۆرە بەرکەوتنێك بپارێزن وبە ئاگاییێ مامەڵە لەگەڵ ئەو هەلومەرجە ئاڵۆزەدا بکەن کە هاتۆتە گۆڕێ لەبەرئەوەی ئەوانیش کوڕو کیژی ئەم گەل و نیشتیمانەن و

قەرزاربارییانین.

د. زاهیر سوران

پسپۆڕی نەخۆشییە درمییەکان و گشتییەکان، سلێمانی .

٣٠ / ئاداری ٢٠٢٠